

WZO Tzedaka

Shiur# 510 | Apr 26th 2024

תניא פרק לא

והנה אף אם, כשיאריך הרבה להעמיק בענינים הנזכרים לעיל כשעה ושתיים להיות בנמיכת רוח ולב נשבר, יבא לידי עצבות גדולה, לא יחוש. ואף שעצבות היא מצד קלפת נגה ולא מצד הקדשה, כי בצד הקדשה כתיב: "עז וחדוה במקומו", ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה וכן לדבר הלכה וכו'. 'אלא שאם העצבות היא ממלי דשמיא, היא מבחינת טוב שבנגה [ולכן כתב האר"י ז"ל שאפלו דאגת העונות אינה ראויה כי אם בשעת הודוי, ולא בשעת התפלה ותלמוד תורה שצריכים להיות בשמחה שמצד הקדשה דוקא]. אף על פי כן הרי כה היא המדה, לאכפאי לסטרא אחרא במינה ודגמתה. כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: מנה ובה אבא לשדיא בה נרגא, ופגע בו פיוצא בו. ועל זה נאמר: "בכל עצב יהיה מותר"; והיתרון היא השמחה הבאה אחר העצב, קדלקמן.

אף באמת אין לב נשבר ומרירות הנפש על רחוקה מאור פני ה' והתלבשותה בסטרא אחרא נקראים בשם עצבות כלל בלשון הקדש, כי עצבות היא שלבו מטמטם כאבן ואין חיות בלבו. אבל מרירות ולב נשבר, אדרבה הרי יש חיות בלבו להתפעל ולהתמרמר; רק שהיא חיות מבחינת גבורות קדושות, והשמחה מבחינת חסדים, כי הלב כלול משתיהן.

והנה לעתים, צריך לעורר בחינת גבורות הקדושות, כדי להמתיק הדינים, שהם בחינת נפש הבהמית ויצר הרע קששולט חס ושלום על האדם, כי אין הדינים נמתקין אלא בשרשן. ולכן אמרו רבותינו ז"ל לעולם ירגיז אדם יצר הטוב. והינו בכל עת שרואה בנפשו שצריך לכה. אף שעת הפשר, שהיא שעה המיוחדת וראויה לכה לרב בני האדם היא בשעה שהוא עצב בלאו הכי ממלי דעלמא, או כה בלי שום סבה, אזי היא שעת הפשר להפך העצב, להיות ממרי דחשבנא הנזכרים לעיל ולקיים מאמר רבותינו ז"ל לעולם ירגיז וכו', כנזכר לעיל. ובזה יפטר מהעצבות שממלי דעלמא, ואחר כך יבא לידי שמחה אמיתית. דהינו שזאת ישיב אל לבו לנחמו בכפלים, אחר הדברים והאמת האלה הנזכרים לעיל, לאמר ללבו: אמת הוא כן בלי ספק, שאני רחוק מאד מה' בתכלית ומשקץ ומתעב וכו'. אף כל זה הוא אני לבדי, הוא הגוף עם נפש החיונית שבו. אבל מכל מקום יש בקרבי חלק ה' ממש, שישנו אפלו בקל שבקלים, שהיא נפש האלהית עם נפוש האלקות ממש המלבש בה להחיותה; רק שהיא בבחינת גלות. ואם כן אדרבה, כל מה שאני בתכלית הרחוק מה' והתעוב ושקוץ, הרי נפש

האֵלהית שְׂבִי בְּגִלוֹת גָּדוֹל יוֹתֵר, וְהִרְחַמְנוֹת עָלֶיהָ גְדוֹלָה מְאֹד. וְלָזֶה אֲשִׁים כָּל מַגְמַתִּי וְחִפְצִי לְהוֹצִיאָהּ וְלְהַעֲלוֹתָהּ מִגְּלוֹת זֶה לְהַשִּׁיבָהּ אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנִעוּרֶיהָ, ⁶קִדְּמָם שְׁנַתְּלַבְּשָׁהּ בְּגוּפִי, שֶׁהִיְתָה נִכְלָלָת בְּאוּרוֹ! יִתְבָּרַךְ וּמִיְחַדָּת עִמּוֹ בְּתַכְלִית. וְגַם עֵתָה כֵּן תִּהְיֶה כְּלוּלָה וּמִיְחַדָּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁאֲשִׁים כָּל מַגְמַתִּי בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, לְהַלְבִּישׁ בְּהֵן כָּל עֶשֶׂר בְּחִינוֹתֶיהָ כְּנִזְקֵר לְעִיל. וּבִפְרָט בְּמִצְוֹת תְּפִלָּה, לְצַעֵק אֶל ה' בְּצַר לָהּ מִגְּלוֹתָהּ בְּגוּפִי הַמְּשַׁקֵּץ, לְהוֹצִיאָהּ מִמִּסְגֵּר וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזוֹ הִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵן מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁעוֹשָׂה כְּדִי לְהַשִּׁיב חֵלֶק ה' לְמִקְוָא וְשֶׁרֶשָׁא דְכָל עַלְמִין.

וְזֹאת תִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ כָּל יְמֵיו בְּשִׂמְחָה רַבָּה, הִיא שְׂמִחַת הַנֶּפֶשׁ בְּצִאתָהּ מִהַגּוּף הַמִּתְעַב וְשׁוּבָהּ אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנִעוּרֶיהָ בְּשַׁעַת הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה, וְכִמְאֵמֵר רַז"ל, לְהִיּוֹת כָּל יְמֵיו בְּתִשְׁבּוּבָה, וְאִין לָהּ שְׂמִחָה גְדוֹלָה כְּצִאת מִהַגְּלוֹת וְהַשְׂבִּיָּה. כְּמִשַׁל בֶּן מֶלֶךְ שֶׁהִיָּה בְּשִׂבְיָה וְסוּחֵן בְּבֵית הָאֲסוּרִים וּמִגּוּל בְּאֲשֵׁפָה, וְיִצְא לְחַפְשֵׁי אֶל בֵּית אָבִיו הַמֶּלֶךְ. וְאִף שֶׁהַגּוּף עוֹמֵד בְּשִׁקּוּצוֹ וְתַעֲבוּבוֹ, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֵהָר דְּנִקְרָא מְשַׁכָּא דְחַוְיָא, כִּי מֵהוּתָהּ וְעֲצֻמוּתָהּ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית לֹא נִהְפָּךְ לְטוֹב לְכָלֵל בְּקִדְּשָׁהּ, מִכָּל מְקוֹם תִּיקֵר נֶפְשׁוֹ בְּעֵינָיו לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָתָהּ יוֹתֵר מִהַגּוּף הַנִּבְזָה, שֶׁלֹּא לְעַרְבֵב וּלְבַלְבֵּל שְׂמִחַת הַנֶּפֶשׁ בְּעַצְבוֹן הַגּוּף.

וְהִנֵּה בְּחִינָה זוֹ הִיא בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁנֵאֵמֵר בֵּה" כִּי בְּרַח הָעָם". דְּלִכְאוּרָה הוּא תְּמוּהָ, לְמָה הִיְתָה כְּזֹאת? וְכִי אֵלּוּ אָמְרוּ לְפָרְעָה לְשַׁלְּחֵם חִפְשֵׁי לְעוֹלָם, לֹא הִיָּה מְכָרְחַח לְשַׁלְּחֵם? אֵלּא מִפְּנֵי שֶׁהִרַע שְׁבִנְפְּשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עֲדִין הִיָּה בְּתַקְפּוֹ בְּחִלָּל הַשְּׂמַאֲלִי, כִּי לֹא פִסְקָה זְהֻמַּתָּם עַד מִתֵּן תּוֹרָה. רַק מַגְמַתָּם וְחִפְצָם הִיְתָה לְצִאת נֶפְשָׁם הַאֵלֵהִית מִגְּלוֹת הַסְּטָרָא אַחֲרָא, הִיא טְמֵאת מִצְרַיִם, וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכִדְּכִתִּיב: "ה' עָזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה" וְגו', 'מִשְׁגָּבִי וּמְנוּסִי" וְגו', וְהוּא מְנוּס לִי וְגו'. וְלִכְּן לְעֵתִיד, כְּשֶׁיַּעֲבִיר ה' רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן הָאָרֶץ, כְּתִיב: "וּבְמִנוּסָהּ לֹא תִלְכּוּן כִּי הוֹלֵךְ לְפָנֶיכֶם ה'" וְגו'.